

Pedag

1060.

X *Nr 2. A. Nr 426.* ^o

P R A W A

Kat. komp.

PRZED

415329

1819/20

PUBLICZNOŚCIĄ

NA POPISIE ROCZNYM

S Z K O Ł Y

WOJEWÓDZKIÉY PŁOCKIÉY

PRZEZ

ZGROMADZENIE NAUCZYCIELSKIE

W KOŃCU SZKOLNEGO ROKU 1819. na 1820.

ZŁOŻONA.

*Sta. M. Przewa Komisji
Wprowadzili kwalifikacy
do dalszego wyrobienia*

W P Ł O C K U 1 8 2 0.

- 2 -

1782 512

BIBLIOTEKA
HIST. X ADAM
BRACOWICZ

4153291

1819/20

Biblioteka Jagiellońska

1002585026

Porządek Popisu i Examinu Uczniów z uroczystym Obrzędem zakończenia Nauk Szkolnych w Miesiącu Lipcu 1820 roku.

Dnia 24, o godzinie 9 rano, uroczystość otwarta zostanie odezwą stósną przez Ucznia Klasy niższéy.

Po téy mowie zaraz nastąpi popis Klasy I. w dwóch oddziałach A i B. Popis ten trwać będzie do południa.

Od godziny 3 po południu do 6, odbędzie popis Klasa II.

Dnia 25, od 9 do 12 rano, popis Uczniów Klasy III ze wszystkich Nauk.

Po południu złączą popis przedmiotami Klasy wyższe, to iest: Klasa IV. V. i VI.

Od godziny 3, Nauka Religii.

Od 15 minut na 4, Język Polski.

Od 4 godziny Język Francuzki.

Od 5, Jeografia, Historia Powszechna z Polską, Loika i Prawo.

Dnia 26, od 9 rano, Język Niemiecki.

Od pół do 10, Fizyka z Historią Naturalną.

Od pół do 11, Język Łaciński z Greckim do 12. godziny.

Po południu od 3, Matematyka i we wszystkich Klassach Ry-sunki.

Po odbytych Popisie Uczniów, Rektor wystawi krótki Obraz Szkoły Płockiéy, stósnie do wewnętrznego Urządzenia Szkół w roku 1820.

przez Kommissyą Rządową Wyznań Religijnych i Oświe-
cenia wydanego; kończącym zaś Szkołę Woiewódzką Uczniom
poda ostatnie Nauczycielskie przestrogi i rady. — W tém
mieyscu odchodzący Uczniowie pożegnają Nauczycieli i współ-
uczniów.

Wreście zaproszona będzie miejscowa Zwierzchność Edu-
kacyina do oddania nayılniejszym i wzorowych Obyczaiów
Uczniom zasłużonéy Nagrody i pochwały.

*Dzień 27, 28 i 29, przeznaczone są do Examinu tych Uczniów, któ-
rzy wedle udowodnionego usposobienia, świadectwa doyrzalo-
ści w Naukach Szkoły Woiewódzkiej otrzymać mają. Ci
Uczniowie;*

*Dnia 27. i 28, robić będą odpisy na zadane pytania pod
okiem Rektora:*

*Dnia 29, poczynając od godziny 8 rano, złożą ścisły ze wszy-
stkich Nauk Examen przed Zgromadzeniem Nauczycielskiém, w
przytomności Uczniów Klas wyższych.*

*Dnia 30. o godzinie 8 rano, zbiorą się Szkoły do Kościoła Farnego,
gdzie po ukończoném Nabożeństwie odśpiewany będzie Hymn
dziękczynienia. Z kościoła przejdą wszyscy do Sali Popiso-
wéy, tam Wzorowi Uczniowie zapiszą Imiona swoje w Xieęgę
Sławy i Pamiątek Szkolnych, przechodzącym do Akademii Pa-
tenta wręczone zostaną; wreście Rektor rozda wszystkim Klas-
som wypisy z Xiegi Cenzury, a odczytanie Promocyi dla pil-
nych rozpocznie czas wolny od Nauk.*

Zgromadzenie Nauczycielskie

do

Publiczności.

Popis publiczny powinien być dokładnym w każdym roku raportem o postępie Szkoły, składanym przed opiekującą się Edukacją Rządową Władzą i Publicznością; ten jeszcze Popis ma zostać dla biorących Nauki pomnikiem zyskaney w Szkołach korzyści i sławy.

Szczegółowe opisy stanu Szkoły i stopnia w niej Nauk podawane przez Kommissyą Woiewódzką do Kommissyi Rządowey Oświecenia Publicznego, dostatecznie uwiadamiają Rząd iak są pełnione jego nakazy i zamiary. Examen zaś i Popis Uczniów w obliczu światley Publiczności, przy troskliwych Ródzicach i Opiekunach, pod przewodnictwem Woiewódzkiego nad Edukacją publiczną Dozoru, posłuży do stwierdzenia wiernie odmalowanego Rządowi Szkoły obrazu. Publiczności wręście, Oycom i Dobroczyncom uczących się dzieci, i Uczniom samym, konieczne są potrzebne rozmaite wiadomości, które publicznie okazać czuemy obowiązek ażeby wystawić zupełny widok Szkoły Plockiey, tak co do stopnia na iaki jest wzniesiona, iak co do iey potrzeb; aby Popis nasz publiczny trwał zostal pamiątką dla celujących wzorowemi obyczaiami i pilnością Uczniów Szkoły naszey.

W każdym przeto roku przy zwyczajnym Popisie i Examinie Uczniów, zamierzamy sobie opisywać godniéysze pamięci rzeczy, a przytém, znajdziemy sposobność okazać czego Szkoła od Obywateli,

od Rodaków potrzebuie; czego iéy wychowañcy od Rodziców i Opiekunów czekać mają prawo; co iuż pozyskali od Rządu i z Nauczycielskiéy staranności, a co ieszcze odbiorą.

Ta wiadomość dla Szkoły, dla Uczniów i ich Rodzin, dla sprzyiających Naukom i powszechnemu dobru Mężow obojętna niebędzie: podawana co rocznie złoży Xięgę dzieiów Szkoły Płockiéy, w którój nie ieden zapewne odczyta z radością Jmie własne albo Jmiona bliższych (siebie osób w pierwszym zawodzie życia okryte sławą: nie raz tkliwa Matka i czule troskliwy Oyciec Iżą rozrzewnienia pokropią niezaprzeczone dowody dobroci Synów swoich, zadatek przyszłego szczęścia lubych sercu potomków: może też następni, do opisu dzieł iakiego Męża któryby zainteresował Narody i wieki, którzyby zaszczycił ludzkość i Ojczyznę, zbierać będą skrzętnie nasze roczne Popisy, gdzie on od lat dziecinnych wsławiać się zaczął.

I. STAN SZKOŁY PŁOCKIÉY w Roku 1819. na 1820.

Niepowtarzając wiadomego z dawniejszych Popisów planu Nauk który w wewnątrzém urzędzeniu Szkół wydany został przez Dyrekcyą Edukacyią dnia 16. Listopada 1812 roku, a w Szkole Płockiéy dotąd iest wykonywany, teraz opiszemy tylko:

I. PODZIAŁ NAUK POMIĘDZY CZŁONKI ZGROMADZENIA NAUCZYCIELSKIEGO.

JĘZYKI..

1. Język Polski w dwóch oddziałach A i B. Klasy I. Zastępca Profesora Kucharski Andrzej.

Kucharski Andrzej był moim nauczycielem w Szkołach Lubelskich. B. Walickiewicz.

W Klassach II. III. IV. V. i VI. Professor *Stankowski Ignacy*.

2. *Język Francuzki* w dwóch oddziałach A. i B. Klasy I. i w Klasie II. Zastępca Nauczyciela *Grobicki Antoni*.

W Klassach II. III. IV. V. i VI. Nauczyciel *Matury'n Żakob (Jacob.)*

3. *Język Niemiecki* w oddziale A. Klasy I. Kollaborator X. *Moszczeński Jan*.

W oddziale B. Klasy I. i w Klasie II. Nauczyciel *Pinko Albin*.

W Klassach III. i IV. Nauczyciel X. *Zager Jan*.

W Klassach V. i VI. Zastępca Nauczyciela *Zdziarski Augustyn*.

4. *Język Łaciński* w oddziale A. Klasy I. N. X. *Zager*.

W oddziale B. Klasy I. i w Klassach II. i III. Professor *Kobyłecki Adam*.

W Klasie IV. Z. N. *Zdziarski*.

W Klassach V. i VI. P. *Stankowski* — Z. P. *Kucharski* — Z. N. *Zdziarski*.

5. *Język Grecki* w Klasie IV. Z. N. *Zdziarski*.

W Klassach V. i VI. Z. P. *Kucharski*.

UMIĘTNOŚCI.

1. *Jeografia* w oddziałach A i B Klasy I. N. X. *Zager*.

W Klassach II. III. i IV. P. *Kobyłecki*.

2. *Historia Powszechna* w oddziale A. Klasy I. X. *Moszczeński*.

W oddziale B Klasy I. Rektor *Morykoni Kajetan*.

*Morykoni Kajetan był moim nauczycielem w Szkołach
Lubelskich. M. Walizkiernicz.*

W Klassach II. i III. Z. N. Grobicki.

W Klassach IV. V. i VI. Zastępca Profesora Borowicz Jan.

3. *Historia Polska* w Klassach II i III Zastępca Nauczyciela Grobicki.

W Klassach IV. i V. R. Morykoni.

W Klassie VI. Z. P. Borowicz.

4. *Arytmetyka, Algierbra i Jeometryia.*

W oddziałach A. i B. Klasy I. i w Klassie II. *Arytmetyka i Jeometryia* N. Pinko.

W Klassie III. *Arytmetyka i Jeometryia* Z. N. Zdżarski.

W Klassie IV. *Arytmetyka i Algierbra* Z. N. Zdżarski.

W Klassie IV. *Jeometryia* a w Klassach V i VI. *Algierbra i Jeometryia* Z. P. Borowicz.

5. *Historia Naturalna, Fizyka i Chimia.*

W oddziałach A. i B. Klas. I. *Historia Naturalna* X. Zager.

Zoologia w Klassie II. X. Zager, a w Klassach III. i IV. Professor Kukliński Jacek.

Botanika w Klassie V. a w Klassie VI. *Mineralogia z Chimia* P. Kukliński.

W Klassie II. i III. *Fizyka*, w Klassie IV. *Fizyka i Mechanika*, w Klassie V. *Fizyka Chemiczna, Hidrostatyka, Hidraulika, Jeografia Astronomiczna i Gnomonika*, w Klassie VI. *Optyka i Początki Astronomii* P. Kukliński.

6. *Prawo* w Klassie VI. R. Morykoni.

7. *Loika* w Klassie V. R. Morykoni.

8. *Nauka Religii* przez wszystkie Klasy Zastępca Nauczyciela Religii X. Moszczeński Jan.

SZTUKI.

1. *Kalligrafia* w oddziale A Klasy I i w Klasie II. K. X. Mosszczeński. W oddziale B Klasy I. Nauczyciel *Steyner Stanisław*. W Klasie III i IV P. *Stankowski*.
2. *Rysunki* we wszystkich Klassach N. *Steyner*.

II. LICZBA UCZNIÓW.

Szkoła Płocka w obydwóch połowach kończącego się roku 584. wszystkich Uczniów zapisanych miała; z tych przed wakacjami dwóch przez śmierć ubyło, 17 z woli Rodziców lub Opiekunów przestało chodzić do Szkoły, wzięwszy potrzebne zaświadczenia Szkolne; na drugie zaś półrocze zapisano mniej 53 Uczniów jak mieliśmy w pierwszym, a to dla ubóstwa, dla braku usposobienia, albo z niewiadomych przyczyn.

Tu wspomnieć wypada trzech dobrych Uczniów, których z żalem utraciliśmy, a których pamięć chwalebna w dziejach naszych zostać powinna;

Cieszewski Ignacy, ciągle wzorowy Uczeń Klasy III umarł w Marcu bieżącego roku.

W Klasie V. *Swieżyński Józef*, zawsze zaszczytany nagrodami, a w VI. *Gliński Józefat*, przez pilność i dobre postępowanie Uczeń wzorowy; oddalili się dla familiynych interesów.

III. NOWE URZĄDZENIA SZKOLNE.

PIERWSZE URZĄDZENIE.

Wewnętrzne Urządzenie Szkół Wojewódzkich. wydane 1820 roku, w dniu 26. Czerwca odebraliśmy przy Reskrypcie Kommissyi Rządowey Wyznań Religijn: i Oświec: Publicznego z dnia 13. Czerwca

roku bieżącego do liczby 3678. W skutek téy nowéy Ustawy dotychczasowy Plan Nauk w Szkołach Woiewódzkich po wakacyach zmieniony zostanie. Zmiana Urządzeń z roku 1810 i 1812, owoc gruntownéy rozwagi i doświadczenia tém przyjemniészą będzie dla Polaków, że nam bliżéy wspomina zaszczycające nasz Naród, tyle dla niego korzystne Urządzenia Kommissyi Edukacyinéy stosownie do czasu i okoliczności przez mądrość Opiekujących się Edukacją Publiczną ulepszone.

Wszystkie uwiadomienia o prawach Szkolnych które dzisiay składamy, oparte są na tych nowych Ustawach. Aby zaś treść ich ukazać rychléy następny kilku Artykułów robimy wypis.

I. Cel Szkół Woiewódzkich.

§. 1. „Szkoly Woiewódzkiey celem iest, dać Uczniom swoim „gruntowne zasady Nauk i umiejętności, które naywięcéy przyczyniaią się do ukształcenia rozumu i napawiają serce Szlachetnemi „Uczuciami, tak; ażeby Młodzieniec ukończywszy chwalebnie wszystkie téy Szkoły Klasy, był usposobiony do Szkoły Głównéy czyli „Uniwersytetu: przestaiący zaś na Edukacyi w téyże Szkole powziętęy, aby mógł z pożytkiem dzieła uczone czytać i one rozumieć, a „jako światły Obywatel i sam się dobrze rządzić i radami swémi „spolobywateli wspierać.

2. N a u k i.

§. 2. „Nauki następujące dawane będą w tych Szkołach:
„Nauka Religii i Moralności.
„Języki wraz z ich literaturą: Polski, Łaciński, Grecki, Francuzki,
„Niemiecki.

„Historia Powszechna i Ojczyzna, Geografia, Matematyka, Fizyka z Chemią, Historia Naturalna, Kaligrafia i Rysunki.”

Te Nauki do jakiego stopnia w każdej Klasie mają być dawane w przyszłym wypiszemy Reku, a Publiczność uwiadomiemy przy końcu terazniejszego Popisu.

z §. 3. „Wykład zaś Nauk oprócz nadania Uczniom potrzebnych wiadomości, powinien mieć za cel główny ćwiczenie rozsądku, wprawę w loiczne rozumowanie, i rozwijanie wszelkich władz umysłowych.”

3. Promocya Uczniów.

§. 40. „Gdy dla młodego człowieka niema nic ważniejszego w zawodzie jego Szkolnym jak promocya roczna, gdy zbyt prędko i bez dojrzałości promowowany, w Naukach ugruntować się nie może, i nabiera nałogu przestawania na niedokładnym rzeczy obięciu; gdy z drugiey strony niepotrzebnie zatrzymany w Klasie której Uczeń, nie tylko z uszczerbkiem drogiego czasu swego, bywa przykrym teyże Klasy ciężarem, ale też częstokroć zupełnie się opuszcza; wniesć z tąd należy jak wielkiy układ promocyi potrzebuje uwagi; dla ułatwienia więc Rektorom i Nauczycielom trudności, a razem dla zapewnienia Rodziców bardzo czasem niecierpliwych i niewyrozumiałych, że w téj mierze żadne stronnictwo nie może mieć miejsca, wyszczególniają się nayważniejsze Nauki przedmioty i ich w każdej Klasie granice, na które przy układaniu promocyi naywięcej uważać potrzeba. — I tak powinien umieć Uczeń przychodzący:

„Do *Klasy I*, czytać z łatwością po Polsku i pisać czytelnie, „znać cztery działania Arytmetyczne z liczbami poedyńczemi.,,

„Do *Klasy II*, rozbiór mowy na części w Polskim języku, deklinacye i konjugacye foremne Łacińskie; cztery działania Arytmetyczne z liczbami poedyńczemi i wielorakiemi.,,

„Do *Klasy III*, deklinacye i konjugacye Łacińskie nieforemne, i pierwsze zasady składni Łacińskiéy. Czytać, tudzież czasować słowa posilkowe w języku Francuzkim i Niemieckim, działania Arytmetyczne z ułomkami. Z Jeometryi o przystawianiu Troykątów i o liniach równoodległych.,,

„Do *Klasy IV*. bez błędnie pisać po Polsku za dyktującym, układać listy w materyach łatwiejszych. Konstrukcyą łacińską, deklinacye i konjugacye Francuzkie i Niemieckie foremne, całą Arytmetykę i działania Arytmetyczne z ogólnemi znakami, z Jeometryi własności koła.,,

„Do *Klasy V*. rzeczy słyszane opowiadać swemi słowy w języku Oczystym porządnie i zwięzle. O iloczasié Łacińskim. Zewnętrzną poezyą Polską i Łacińską. Deklinacye i konjugacye nieforemne w języku Francuzkim i Niemieckim; deklinacye i konjugacye foremne Greckie. O proporcjach Artymetycznych i Jeometrycznych: o wyciąganiu pierwiastków kwadratowych i równaniach stopnia pierwszego: z Jeometryi o podobieństwie Wielokątów i o proporcjonalności ich boków.,,

„Do *Klasy VI*. pisać po Polsku loicznie i gładko; bez trudności wielkiéy rozumieć Autorów Łacińskich: Deklinacye i konjugacye Greckie nieforemne, tudzież zasady składni języka Greckiego. Konstrukcyą całkowitą Francuzkiego i Niemieckiego języka. Jeografią i

„Historyą powszechną podług planu. Ogólny rys Historii Natural-
„néy i Fizyki, Teoryą równań stopnia drugiego i Teoryą logarytmów.
„Z Jeometrii przybliżony stosunek okręgu do średnicy: Trygonome-
„tryą prostokreślną.”

„Gdyby zaś z wymienionych tu tak ściśle ograniczonych przed-
„miotów, w niektórych tylko Uczeń zdawał się być dość mocnym,
„a w innych bardzo słabym, promowowany być nie powinien; bo
„lepiéy ażeby był dobrym Uczniem Klasy niższéy, niż iednym z
„naygorszych w Klassie wyższéy. Niech tam nabierze ducha grun-
„towności i dokładności, a z Edukacyi swoiéy rzetelny odniesie po-
„żytek. Doświadczenie albowiem uczy, że kto w niższych Klassach
„przestawał na niedokładném rzeczy obięciu, nietylko w wyższych
„Klassach niczego się gruntownie nie nauczył, ale też w całym ży-
„ciu swoiéym zgłębiać rzeczy i dobrze o nich sądzić nieumiał.

Trzymać się tych prawideł w układaniu promocyi Uczniów
odebraliśmy nakaz, a przed końcem Szkolnego roku otrzymawszy no-
wy plan, gdzie stopień wielu umiejętności znacznie jest niżony;
niedosięgając przeto dawnemi przepisami wskazanego stopnia, stara-
liśmy się iak najmocniey udoskonalać w tém Uczniów, co teraz do
każdéy Klasy umieć powinni.

Przypominamy ieszcze raz wiadomą Uczniom naszym od dnia
29. Kwietnia b. r. i często powtarzaną przestrogę, że nie mający
promocyi, po wakacyach oddzielny złożyć muszą Examen i do téy
Klasy przypuszczeni zostaną, do którój należyte usposobienie oka-
żą; Uczniowie zaś którzy dla ciągłéy niepilności do niższych Klas
cofniemi byli, gdyby w oddzielnym Examinie po wakacyach niedo-
wiedli że są godni wrócić do Klasy z którój ich wyprowadzono,

iało w Szkołach marnie czas trawiący na rok przyszły przyięci nie-
będą.

4. F e r y e.

§. 120. „Czas wolny od Szkół, oprócz wakacyi trwających od „1. Sierpnia do 15. Września i rekracyi po południowych we Wtorki i Czwartki w tygodniu; będzie jeszcze od Wigilii Bożego Narodzenia do 2. Stycznia; trzy dni ostatków; i od Wielkiego Czwartku „do Środy po Wielkiéynocy.

DRUGIE URZĄDZENIE.

Do powszechnych Ustaw Szkolnych wskazujących Nauczycielom prawidła postępowania i obowiązki Uczniów, przydano jeszcze dla Uczniów Szkoły Wojewódzkiej Płockiej *Dodatkowe przepisy Szkolne* od dnia 1. Października w 1819 roku zaprowadzone, a Reskryptem Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zatwierdzone w dniu 25. Stycznia r. b. pod liczbą 8170. Te przepisy obeymują szczegółowe urządzenia:

- a) Wewnętrznego porządku w Szkołach.
- b) Porządku w Kościele.
- c) Ustawę nagrod i kar dla Uczniów.

Przepisane porządki zachowywano w Klassach, w Kościele i w domach, a w skutek Ustawy nagrod i kar zaprowadzono dwie ważne Xiegi dla tych których unosi święte honoru czucie, to iest: *Xiege Sławy i pamiątek Szkolnych*, i *Xiege Czarną*. Opiszemy z nich każdą:

Xiega Czarna przeznaczona do zapisywania z wymienieniem wszystkich okoliczności przestępstwa, imion tych Uczniów którzy dla niemoralnych postępów lub dobrowolnego opuszczania się w Na-

ukach odebrali upomnienie publiczne, zasłużyli' na karę cielesną, którzy bez Patentu ze Szkół oddaleni zostali, którzy ściągęli hańbę na cały Instytut Szkolny, albo na swoją Klasę, albo na własną tylko osobę. — Ta Czarna Xięga w publiczności okazywana być może, z téy Xięgi ci tylko wykreślenie pozyskają, którzy poprawę znaczną udowodnią.

Cztery takie żalobą pokryte zapisano w ciągu roku imiona, a na nieszczęście dwóch tylko z wykraczających czynią nadzieie że ich poprawę bliżey oglądać możemy, dwóch już niema w Instytucie naszym. Trudniéy zapewne ale i ci przecież mogą, przeszedłszy gdzie indziéy, udowodnieniem że postępują zaszczytnie, zniewolić Zwierzchność Szkolną do wydarcia smutnéy karty, która iest upokarzającą dla nich pamiątką. — Gdyby zaś niepoprawna złość ieszcze ich gorzéy plamiła, w ten czas mogą nas przymusić, abyśmy dla usprawiedliwienia siebie, wyiawili Publiczności te nieszczęsne Osoby, które już w Szkołach naywyższą zasłużyły karę.

Xięga Sławy i pamiątek Szkolnych takie ma zamiary:

1. W Xiędze pamiątek Szkolnych zapisywane będą Członki Kommissyi Rządowéy Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.
2. Podawana będzie do zapisu Osobom znaczniéyszym odwiedzającym Szkołę, a szczególniéy Członkom wyższego Rządu i Woiewódzkiego Szkół Dozoru, iako też Członkom Towarzystw Naukowych i Nauczycielom Szkół Wyższych.
3. W téy Xiędze zapisywane będą imiona ubywających Szkołę Płockiéy Nauczycieli.

4. Służyć także będzie za stopień najwyższej pochwały Uczniów, którzy jeżeli w obyczajach i pilności celują, a ciągle w liczbie Uczniów Wzorowych znajdowali się, otrzymają zaszczyt przy końcu Szkolnego półrocza, zapisania własnoręcznie imion swoich do Xięgi Sławy.
5. Zawczesna śmierć Ucznia godnego Sławy i pamięci w téj także Xiedze zapisywana będzie.
6. Xięga Sławy na wszystkich publicznych Uroczystościach Szkolnych okazywać się powinna.

Stósownie do tych prawideł w pierwszym półroczu Szkolnego Roku 1819/20 ci godni pamiątki Uczniowie imiona swoje zapisali do Xięgi Sławy:

Z Klasy I. w oddziale A. Solecki Franciszek. — Jaskierski Józef. — Kobylński Stanisław. — Xiężopolski Jakób.

Z Klasy I. w oddziale B. Długokęcki Hilary. — Koszczyński Napoleon. — Kłodawski Wiktor. — Rudowski Mateusz.

Z Klasy II. Zboński Wincenty. — Kozarzewski Kazimierz. — Zaremba Władysław.

Z Klasy III. Smoleński Hippolit. — Klaus Andrzej. — Daniłowski Andrzej. — Boerner Ignacy. — Markowicz Wincenty.

Z Klasy IV. Rosciszewski Teofil. — Antoszewski Adam. — Czachowski Józef. — Rybicki Teofil. — Smoleński Józef.

Z Klasy V. Swiężyński Kazimierz. — Kuczborski Stanisław.

Z *Klasy VI. Machczyński Kazimierz. — Erlicki Piotr. — Andrychiewicz Xawery. — Chrostowski Józef.*

Tak drogie Rodzicom, Nauczycielom i Ojczyźnie imiona, przy każdym Popisie ogłaszać Publiczności będziemy. Pomnoży się zapewne ich liczba w końcu bieżącego Szkolnego Roku, i na przyszłe zimowe półroczce znowu przybędą, a wypisaniem wszystkich ozdobiemy następną publiczną o Szkole naszej Sprawę.

Dwa jeszcze Artykuły z *Ustaw o Nagrodach* umieścić tu widzimy potrzebę:

Artykuł 21. „Imiona Uczniów nagrodzonych () i tych co*

(*) Jakie pierwsi w Nauce i Obyczajach Uczniowie Szkoły Płockiej odbiorą w bieżącym Roku nagrody interesującą przydaemy wiadomość.

Oprócz zwyczajnej nagrody w Xiążkach mamy do rozdania trzy Medale, ważne bardzo dla kochających Ojczyznę Polaków.

Pierwszy przysłał nam Rektor Królewsko Warszawskiego Uniwersytetu X. Szweykowski *Woyciech*, od Roku 1805 do 1808 Professor Szkoły Płockiej. — Jest to Medal na pamiątkę wzniesienia Szkoły Główniej Warszawskiej, z iednej strony ma twarz Cesarza i Króla Polaków *ALEXANDRA I.* na przeciw głowy Minerwy z napisem *Caesare felix*, u dołu podpisano przy obwodzie X. Stuckhart F. — Na odwrotnej stronie znajduje się napis: *Universitas Liter. Regia Varsaviensis Auspiciis ALEXANDRI I. Conditā A. D. XIII. Kal. Decem. MDCCCXVI. Inaugurata pridie Idus Maii MDCCCXVIII.*

Dwa zaś drugie Medale otrzymaliśmy do Biblioteki i dla nypilniejszych Uczniów od *Adryana Krzyżanowskiego* kolegi naszego, który w Roku 1812 zacząwszy uczyć w Szkole Płockiej, trzy lata ostatnie bawi w Paryżu, od Rządu wysłany. Ten mąż którego czynna tro-

„pochwałę otrzymając, zapisane będą w rocznikach Szkolnych iako „wzór następcom, ogłoszone zostaną w Dzienniku Woiewódzkim dla „Rodziców, a w Gazetach dla wiadomości całego kraju.”

skliwość o wzrost Szkoły naszej szacunek wzniesła, dobry Polak sposobiąc się dla Ojczyzny, za granicą poparł ię sławę z innemi Rodakami. Ale daymy pierwéy poznać Medale. Są to Medale wybite w Paryżu na pamiątkę Kopernika i Kościuszki. Wiadomość o tych pomnikach sławy naszej podały niedawno pisma publiczne, niebędziemy ich przeto opisywać, przydamy tylko do ogłoszonych rzeczy szczególną okoliczność.

Z radością widzimy że sławnych Polaków Francuzi uwieczniała, cieszy nas gorliwość Ziomków bez których Kopernik niebyłby naszym, zwłaszcza że już był Medal gotowy, kędy go Pruskim uczyniono poddanym, ale dla Szkoły Płockiéy miłą także jest rzeczą pewność że nasz *Krzyżanowski* usilnéy w téy mierze nieszczędził staranności. Zgromadzenie nasze ieszcze w końcu zeszłego Roku z uniesieniem czytywało tchnące gorliwością Obywatelską listy przez które *Krzyżanowski* zbierał dowody że Kopernik rodził się w Polsce, posłałismy mu z Xiążek własnych co w Kolegium Płockim zostawił, rozprawę Jana Sniadeckiego, któręy w Paryżu trudno było wyszukać. Rozprawa ta uwieńczona od Rodaków powtórny za granicą otrzymała tryumf. Nie ten kto dzisiay posiada ziemię gdzie Kopernik pierwszy raz zobaczył Słońce, którego prawa biegu miał obiawić światu: ale ten Narod eo nią władał w czasie życia nieśmiertelnego Męża, i ten lud, w pośród którego brał wysokie Nauki tworczy geniusz, w Krakowie Uczeń Brudzewskiego, odzyskał swą własność.

Zapewne sami sprawcy pomysłnéy dla sławy Narodowéy odmiany, może uczestnik ich *Krzyżanowski* wrociwszy w grono wyglądających go współbraci podadzą dokładniészą ieszcze z dzieła swojego Sprawę, gdyż czyn taki dla Kopernika, dla Polski, dla przyjaciół prawdy, wiecznie powinien być iawny i pamiętny.

Uścimy się wiernie z tego przyrzeczenia Uczniom naszym, podamy niezwłocznie do pism publicznych imiona zaszczycone nagrodą lub pochwałą, w Popisie iednak Szkolnym aż na przyszły Rok umieszczone będą. Tak robiąc w następnych latach niezostanie nikt w dzieiach Szkolnych opuszczony z zasługujących na pamięć i sławę publiczną, ale też nie będziemy zawcześnie chwalić tych którzy pochwałę dopiero z końcem Szkolnego roku odbierać powinni.

Artykuł 23. „Ci Uczniowie którzy w robotach domowych, „w Rysunkach, w zbiorach do Historji Naturalnéj i w tym podobnych czynnościach Szkolnych celować będą, otrzymają wolność „zostawienia pamiątki swoiéj w Bibliotece Szkolnéj lub w Gabinecie; a rozprawa Ucznia albo wiersz drukowane być mogą, jeżeli „za dokładne uznanemi zostaną.”

Wezwano przeto wszystkich Klasz Uczniów do ubiegania się w okazaniu celującego postępu, a którego robotę Zgromadzenie godną uwieńczenia osądzi, w zbiorze pomników Szkolnych z bieżącego Roku w przyszłym Popisie ogłosi. Tak więc żadna zasługa Ucznia w pamiętnikach Szkoły naszéj opuszczona nie będzie.

TRZECIE URZĄDZENIE NOWE.

Usposobienie doskonałych domowych Dozorców dzieci, ważną jest rzeczą; a dozorowanie potrzebujących baczości, znacznie się przykłada do pożytku z Nauk. — W Artykule 59. Szkolnego porządku postanowiono: że kto z Uczniów niezyska upoważnienia na Dyrektora lub Korrepetytora, należy do rzędu dzieci Szkolnych i dozór domowy nad sobą mieć powinien. — Dla domowych Dozorców wydane Instrukcyą, a Rektor w schadzkach tygodniowych wykladał im

prawidła Instrukcyi i Edukacyi z dzieła Niemaiera, które przetłumaczył X. Czarnecki Rektor XX. Piarów w Szkole Woiewódzkiej Warszawskiej. Instrukcyja nasza Dyrektorów wygięta jest z następujących przepisów wewnętrznego Szkół Urządzenia.

§. 81. „Korrepetytorowie albo Dyrektorowie domowi Młodzieży są bezpośrednimi zastępcami Rodziców. Treścią głównych ich obowiązków jest:

1. „Bydź nieodstępnyymi strożami i towarzyszami powierzonych im dzieci, i prowadzić ich własnym przykładem i zręcznie udzielanemi radami do pobożności, miłości Rodziców, krewnych i Ojczyzny, do szanowania Zwierzchności, do zamiłowania prawdy i rzetelności, do sprawiedliwości, politowania i dobroczynności, do obyczajnego z każdym obcowania i pracowitości, chronić ich od wszelkiego zgorzenia.
2. „Dopomagać im do postępu w Naukach powtarzając z nimi lekcye Szkolne, i ułatwiając im gotowanie się na nie, wprowadzając ich w użyteczne Xiążek czytanie.
3. „Troskliwie czuwać nad ich zdrowiem, przyzwyczajać ich do ochędóstwa około siebie i pomieszkania, do dozoru i porządnego utrzymowania rzeczy swoich, wstawiać w nich wstręt od wszelkiej miękkości, zniewieściatę delikatności w pościeli, odzieniu, unikaniu trudów, lęklowości, boiaźni; w czasy od prac wolne hartować ich ciało przechadzkami przydłuższemi, rozrywkami i grami pomagającemi do nabrania siły,

§. 82. „Korrepetytorowie i wszeley Dozorcy domowi podlegli są Rektorowi we wszystkich Szkolnych i Dyrektorskich powinnościach, bez iego wiedzy ani podejmować się domowego Uczniów

„Szkoły dozoru, ani go odstępować niemogą: znosić się z Rektorem,
„słuchać iego rady, przepisy iego tyczące się domowego z Uczniami
„obchodzenia się wykonywać powinni: nadto co Miesiąc podawać
„mu na piśmie rapport o domowém sprawowaniu się Uczniów, i
„stanie ich zdrowia, podług przepisanego im przez Rektora wzoru.
„Dozor domowy odpowiedzialny jest za przestępstwa Ucznia za Szko-
„łą popełnione „

II. PRZEDSIĘWZIĘCIA DLA DOBRA I SWIETNOŚCI SZKOŁY.

PIERWSZE.

Wynalezienie sposobów rozszerzenia Szkolnego domu, szczególnież teraz zaymuje uwagę *Kommissyi Rządowéy Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego*. Wiele w téy mierze zyskują Szkoły z czynnéy pomocy Prezydujących Dozorowi Woiewódzkiemu Jaśnie Wielmożnego JX. *Prażmowskiego*, Senatora Biskupa Plockiego i Jaśnie Wielmożnego *Kobylińskiego*, Prezesa *Kommissyi Woiewódzkiej*, iako też z troskliwéy o wzrost Szkoły naszéy staranności Wielmożnego *Brzozowskiego*, Kommissarza Wydziału Religijnego i Oświecenia, który w Plocku przy innych publicznych usługach od Roku 1777. bez przerwy pracuje w Edukacyinym zawodzie. — Co Szkoła nasza pozyska oparta na takiéy protekcyi, z radością przy należytéy wdzięczności w przyszłym zapewne doniesiemy Popisie.

DRUGIE.

Zamiarem jest *Kommissyi Rządowéy Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego* ustanowić przy Szkole Plockiéy fundusz dla

12 ubogich Uczniów. Już Rektor otrzymał zlecenie w Reskrypcie z dnia 18. Marca r. b. do liczby 1648., ażeby podał myśli względem umieszczenia tych Uczniów, razem z ich Dozorcą na wspólne potrzeby, z usługą i łączącemi się potrzebami. — Projekt w téj mierze złożono w Raporcie na dniu 28. Marca r. b. pod liczbą 100.

TRZECIE.

Wzrost i rozszerzenie Biblioteki, iako też wszystkich zakładów Naukowych, nayusilnięszą zwraca staranność zarządzających Szkołą Plocką. Dostyc znaczne gotowe fundusze i otwarta *Xięga darów dla Szkoły* pewnymi nas czynią że w przyszłych Popisach zdołamy okazać Publiczności świetny stan tych zakładów, których dotąd oprócz iakkolwiek zebraney Biblioteki Szkolney, bardzo drobne ieszcze mamy początki. — Przy następnym Popisie umieścimy imiona i dawniejszych Dobroczyńców Szkoły naszey i tych których dary późniéy uzyskać możemy.

Na mocy upoważnienia Kommissyi Rządowey Szkoła Plocka utrzymuje dziewięć Pism peryodycznych krajowych i obcych; znacznięsze z nich rzeczy co do zdarzeń politycznych, historyi, literatury i kunsztów, miewają czytane Uczniowie, Kłafs wyższych, w godzinach wolnych, dwa razy na tydzień.

CZWARTE.

Dzień *Świętego Józefa* wybrany został na każdoroczną Uroczystość Szkolną, która ma byđ obchodzona w Plocku dnia 19. Marca iako Święto wdzięczności, tklivych uczuć i pamiątek Narodowych. W dniu tym bliskim Epoki wstąpienia na Tron *ALEXANDRA Cesa-rza Rossyiskiego Króla Polaków*, w dniu Imienin pierwszego *Namie-snika Królewskiego* odrodzonéy Polski, wrescie w dniu pamiątki utra-

conego za Lipskiem *Bohatyrą*, zamiarem iest Szkoły obok czci należny Dobroczyńcom Polaków, zbierać środki z mnożenia i upowszechniania Nauk, zgromadzać źródła pomocy dla ubogiéy a pilnéy młodzieży Szkolnéy. W tym celu zaprowadzono przy Szkole Płockiéy *Towarzystwo Miłosierdzia Szkolnego i Towarzystwo Naukowe*, krótką wiadomość o tych Towarzystwach, ile okoliczności dozwolą, złożymy w końcu tegorocznego Popisu, z odezwą do Osób które zamiary stowarzyszonych dzielniey wspierać mogą.

PIĄTE.

Zmarły w Poznaniu *Fryderyk Roze*, dawniejszy Rektor Szkoły Płockiéy, ubył Naukom i Szkole, ale przyjaźń iedynastoletnia którą pomnaża szacunek iego prawości, iego czynnéy gorliwości o wzrost oświecenia i cnoty, trwa dotąd w sercach Osób które z nim żyły, i tych co z nim wspólnie pracowali i tych którzy z téy pracy odniesli pożytek. Mąż ten gdzie znaczną część życia przepędzał zaszczytnie, słuszną powinien mieć pamiątkę, chociaż powołany od Rodaków nie w naszéy spoczywa ziemi. Pragnął on w Płocku wzniesć pomnik naszemu Kopernikowi, którego liczyć pomiędzy Ziomków ubiegaią się Narody, kiedy ta myśl *Rozego* niewzięła skutku, niechay przynaymniey na murach Szkolnych zostanie znamie sprawiedliwości oddanéy zasłudze w trwałej Tablicy z krótkim napisem:

Fryderykowi Roze

od Roku 1804 do 1815

Rektorowi Szkoły Płockiéy,

Przyjaźń, Szacunek i Wdzięczność.

Na odwrotnéy stronie téy miedzianéy Tablicy, wryte będą imiona Osób które potrzebny na nią fundusz złożą. A może kto z przyjaciół prawego Męża opiszé dla potomności, co on w życiu pra-

cowitóm i pożyteczném, dla Nauk, dla Edukacyi i dla ludzkości uczynił.

III. POTRZEBY SZKOŁY.

W publicznym Popisie Szkoły te tylko wymieniliśmy potrzeby, których uskutecznienie od Publiczności zależy, to jest: wypada nam uczynić odezwę do Szanownych Obywateli szczególniéj Oyców tych dzieci, co w Szkole naszéj uczą się i wychowują.

OBYWATEL!

Raczie wysłuchać głosu przewodników, i Opiekunów dzieci waszych, głosu Rodaków którym Rząd powierzył dozór Szkoły gdzie Synowie wasi wzrastać mają w Naukach i enocie, gdzie się sposobie powinni zawdzięczać dobrodziejstwa najlepszego z Królów, kochać lubą zawsze Polakom Ojczyznę, uszczęśliwiać Rodziny, zaszczycać piastunów młodości swoiéj Rodziców i Nauczycieli.

Ten krótki obraz Edukacyi publicznej wskazuje dowodnie kto z niéj bierze korzyści, kto się do iéj wzrostu przykładać powinien.

W Starożytnéj Stolicy Woiewództwa Płockiego na utrzymanie, na wznoszenie dawno kwitnącéj Szkoły Rząd mądry nieoszczędza starań i kosztu, Nauczyciele starają się dopełniać dobroczynnych widowków Rządu, zbliżać powszechną pomyślność, czynić zadosyć życzeniom Rodziców i potrzebie dzieci. — Wszakże troskliwi o dobro potomków Oycowie, bez Waszéj dzielnej pomocy, Edukacya publiczna z wielu względów dostateczną bydz niemoże.

Szkoła utrzymywana z publicznych Dochodów, domowego jednak wyciąga nakładu. Dziecie prowadzone i strzeżone w Szkole, bez opieki, bez dozoru Oycowskiego obchodzić się niezdola. Wiele

nawet do postępu w Nauce i w całym życiu początkowe stanowi wychowanie, zaledwo nie z mlekiem wyssana skłonność ku dobru, a wstręt od złego.

Zostawmy nareście Szkołom tę przez nieszczęsne okoliczności włożoną konieczność, wykorzenia zła w pierwszym wieku powziętych nałogów, nie odmówicie jednak czci godni Rodzice, wyręczycielom swoim w świętych względem dzieci obowiązkach, téj pomocy, tego wsparcia które są istotne do osiągnięcia należytej z Nauk Szkolnych korzyści; znać wam tylko wypada tę potrzebę Szkoły, potrzebę Waszych Synów a dopełnicie wszystkiego. — W tym celu podajemy:

Wypis z Ustaw i przepisów Szkolnych których wiadomość potrzebna jest oddającym Synów do Szkoły Woiewódzkiej w Płocku.

I. PRZYSPOSOBIENIE UCZNIÓW DO SZKOŁY.

1. Każdy Uczeń przybywający do Szkoły Woiewódzkiej umieć powinien:

- a) Czytać po Polsku z łatwością i tak aby rzecz ile można rozumiał.
- b) Pisać czytelnie i z dobrą Ortografią za dyktującym.
- c) Cztery proste Arytmetyczne działania.

Te początkowe Nauki dzieci albo w Szkołach niższych, albo w domu nabywać mają.

2. Przybywającego pierwszy raz do Szkoły Ucznia, Ojciec lub Opiekun przedstawi Rektorowi, gdzie wyexaminowany zostanie; przytém Uczeń przyjęty złożyć powinien:

- a) Metrykę urodzenia.
 - b) Świadcstwo odbytéj ospy.
 - c) Świadcstwo właściwego Wóyty Gminy, albo Burmistrza gdzie Rodzice mieszkają, czyli iest iuż w miéyscowéj Xiędze ludności, czy téż ma byđ w Xięgi Płockie zapisany.
 - d) Jeżeli z innéj przychodzi Szkoły, złoży także: zaświadczenie swojego postępu w Naukach i obyczajach.
3. Za Ucznia który ma byđ przyjęty, oddaiący ręczyć powinien:
- a) Że będzie miał ile można przyzwoitą odzież, oddzielne dla siebie łózko i osobną pościel.
 - b) Że mu należytéj żywności zbywać nie będzie.
 - c) Że zostanie umieszczony na stancyi i w dozorze podług przepisów Szkolnych, a zamożności swoiéj.
 - d) Że mu nie zbywa funduszu na Xiążki iako téż na potrzebne do pisania i rysunku rzeczy.
 - e) Że prywatnemi interesami nie będzie odrywany od Szkolnych obowiązków.
 - f) Oświadczy także czyli iest w stanie składać opłatę Szkolną po Złot. pols. 24. na rok, czyli téż może mieć świadcstwo ubóstwa.

II. MIESZKANIA I DOZÓR DOMOWY UCZNIÓW.

Sposób utrzymowania w Szkołach dzieci, od zamożności Rodziców zależy; starać się iednak wypada, aby Uczniowie mieli stósowne dla siebie stancye, z przyzwoitym dozorem i pomocą w Na-

uce, czyli mieszkając razem z Dyrektorami, czy też dochodząc na korepetycje. Z tego przeto powodu:

1. Rektor i Nauczyciele Szkoły Wojewódzkiej w Płocku, ile któremu okoliczności pozwolą, biorą na siebie obowiązek przyjmować domowy dozór Uczniów.
2. Uczniowie godni zaufania Zwierzchności Szkolnej, przez dostateczną pilność i dobre obyczaje, otrzymają upoważnienie trudnić się domowym dozorem dzieci.
3. Gdyby kto z Rodziców Synom swoim przybrał nienależącego do Szkół Dozorcę; taki domowy Dozorca wszystkiém przepisom Szkolnym względem Dyrektorów podlegać musi, dopóki Uczniowie jego w Szkole publicznej zostawać będą.
4. Kto z mieszkańców Płocka na stancyi Uczniów utrzymować zechce, ten jeżeli nie będzie osobiście znaiomy Zwierzchności Szkolnej, złoży Rektorowi zaświadczenie miejscowej Policji, że ma dogodne dla Uczniów mieszkanie, to jest: izbę ile można dobrze opatrzoną, wolną od zatrudnień gospodarskich i kwaterunku, tudzież że nie szynkuje u siebie. — Każdy z takich gospodarzy przed zaczęciem półroczu Szkolnego, oświadczy Rektorowi: wiele może utrzymować dzieci, pod jakimi warunkami, wręście gdy zechce będzie miał przydanego domowego Dozorcę.
5. Rektor mający znaiomość stancyi Uczniowskich, Rodzicom szukającym rady, wskaże gdzie dzieci umieszczać mogą, i komu ich w domowy poruczą dozór.
6. Chociaż względem umieszczania Synów trudno jest ogólne Ro-

dzicom przepisować prawidła, przecież na mocy Ustaw Szkolnych:

- a) Uczniowie nieprzyzwolicie umieszczeni, albo też bez należytego zestawieni dozoru, do Szkół przyięci niebędą.
- b) Dozór Uczniów po domach nietylko do Dyrektorów należy, ale Rodzice obowiązują zechcą gospodarzy, którym na stancją oddają dzieci, aby mieli baczność na ich zdrowie, porządek, pilność w Nauce, a naybardziéy aby strzegli obyczajów mieszkających u siebie młodzieży. O każdym uchybieniu Ucznia i Dyrektora nawet, niechay donoszą wczesnie Zwierzchności Szkolnéy, dla prędkiego zaradzenia złemu.
- c) Gdyby znowu dostrzeżono że w iakim domu młodzież wystawiania iest na niebezpieczeństwo utraty zdrowia i zepsucia obyczajów, albo że wielkich doznaje przeszkód w gotowaniu się na lekcyce i inne powinności Szkolne, miéysce to za niestosowne dla Uczniów uznane zostanie.
- d) Kto odda na stancją Syna i w dozór domowy, bez zasięgnięcia rady Zwierzchności Szkolnéy, nieprzyzwolitość wynikłą z tego, sam sobie przypisywać będzie.

III. ODDAWANIE DO SZKOŁY I ODBIERANIE UCZNIÓW.

1. Uczniowie w początku tylko roku Szkolnego do Szkoły przybywać powinni. — Zapis iednakże Uczniów dwa razy na rok przy zaczęciu każdego półroczu, to iest: po wakacyach

od 15 Września, po Wielkiénocy od Środy przez trzy dni następne odbywa się.

2. Do zapisu z Uczniami w dni na to przeznaczone ile okoliczności dozwolą Rodzice przychodzić mają, a gospodarze i domowi Dozorcy stawać zawsze powinni; gdyż przy wszystkich potrzebnych zaręczeniach o należytem usposobieniu i umieszczeniu Ucznia, zapisywane ieszcze będzie: nazwisko gospodarza, ulica i Numer domu, iako téż w czyim Uczeń zostaje dozorze.
3. Przy zapisie na każde półrocze, złożyć należy z góry za kwitem Rektora opłatę Szkolną; bez téy opłaty, albo bez uwolnienia od niéy żaden Uczeń do Szkoły przyięty byđz nie może.
4. Uczeń stawiający z opłatą do zapisu, powinien złożyć Rektrowi kwit który w poprzedzającym półroczu otrzymał.
5. Rodzice tylko sami zapisanego do Szkoły Ucznia przed ukończeniem Klas wszystkich odbierać mogą; inaczéy żadnemu z Uczniów świadectwo wydane nie zostanie, i ieszcze porzucający bez opowiedzenia się należytego w ciągu roku Szkołę, poszukiwany będzie.
6. Zdarzyć się może niepoprawny Uczeń, albo popełniający znaczny występék, w takim razie Rodzice musieliby mimo chęci nawet odebrać Syna; zawsze iednak aby wynaleść środki zapobieżenia téy smutnéy ostateczności, wcześniéy przez Zwierzchność Szkolną wzywani będą.
7. Uczniowie także którychby słabość zdrowia zarazą innym groziła, nie mogą być utrzymowani w Szkole.

IV. OPŁATA SZKOLNA I SPOSOBY UWALNIANIA SIĘ CD NIEY.

Kassa z opłaty od Uczniów zostaje pod zarządzeniem Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, przeznaczona jest szczególnie na fundusz Biblioteki Szkolnej, zbioru Matematycznego, Fizycznego, Chemicznego, Naturalnego i tém podobne wydatki, następujące przepisy względem téj opłaty zachowywane być powinny:

1. Opłaty w Szkole Woiewódzkiej Płockiej, przy zaczęciu każdego półroczu, składają Uczniowie po Złotych Polskich dwańście.
2. Synowie bardzo ubogich Rodziców, mogą być uwolnieni od opłaty, ale dawać powinni niewątpliwe dowody, znakomitej zdatności i wielkiej do Nauki ochoty, a nadto co rocznie przy zapisie po wakacyach, składać mają Rektorowi Urzędowe zaświadczenie ubóstwa.
3. Zaświadczenia te, iak wyraża postanowienie Komisji Oświecenia Publicznego z dnia 27. Grudnia 1817 r. do liczby 2136. stósownie do urządzenia Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych w dniu 20. Sierpnia 1817 r. pod liczbą 122./212. przez Burmistrza lub Wóytę Gminy, mają być wydawane bezpłatnie i na papierze niestęplowanym.
4. Rektor zebrawszy przy zapisie Uczniów zaświadczenia ubóstwa, wyiedna od Dozoru Szkolnego żądane uwolnienie, które pilnym tylko i obyczajnym udzielane być może.

5. Gdyby Uczeń przez nieprzystojne sprawowanie lub niedbalstwo w Naukach, miał być pozbawiony uwolnienia od opłaty, Rektor w końcu półrocza Szkolnego uwiadomi go o tém, i ostrzeże Rodziców lub Opiekunów, że na półrocze następne bez opłaty nie będzie do Szkoły przyjęty.

V. RÓŻNE SZCZEGÓLNE WZGLĘDEM UCZNIÓW PRZEPISY.

Uczniowie Szkoły Woiewódzkiej Płockiej mają wydane sobie Ustawy i przepisy, w których zachowywaniu Rodzice, Opiekunowie i Gospodarze dopomagać im zechcą, szczególniej zaś co do niżej umieszczonych Artykułów:

1. Konieczną potrzebę opuszczenia godziny Szkolnej, każdy Uczeń świadectwem gospodarza lub domowego Dozorcy udowodnić powinien.
2. Powracający nierychło z wakacyi albo ze Świąt, może być nieprzyjęty albo do niższej zwrócony Klasy, jeżeli by to spóźnienie przeszkadzać miało należytemu postępowi Ucznia w Naukach; gdyby zaś późno przybywający dowiódł potrzebne i wyrównywające innym przysposobienie, utraci prawo do zaszczytnéj promocyi, pochwały i nagrody.
3. Żaden Uczeń w czasie Szkolnym bez opowiedzenia się Rektorowi, nie ma wolności wyjeżdżać do domu. Czyniący to uważany będzie iak gdyby nazawsze Szkołę opuścił.
4. Uczniowie nie mają prawa nabywać ani pozbywać żadnéj rzeczy bez wiedzy i upoważnienia domowój Zwierzchności.

5. Każdy Uczeń obowiązany mieć regestr wszystkich rzeczy swoich, tudzież rachunek odbieranych i wydawanych na potrzeby pieniędzy, Regestra te zatwierdzone podpisem Rodziców, Uczniowie na rozkaz Zwierzchności Szkolnéy wraz z rzeczami pokazywać będą.
6. Niewolno Uczniom używać strzelby i broni żadnéy, mieć iéy przeto nie powinni, bo za dostrzeżeniem odebrana będzie.
7. Do publicznego szynku uczęszczać, ani gry Uczniowie pod żadnym pozorem używać nie mogą, bez ściągnięcia złéy noty albo kary. — Niewolno młodzieży Szkolnéy chodzić na Teatr, chyba za pozwoleniem Zwierzchności Szkolnéy, a to na Sztuki, które za przyzwoite osądzi, i w towarzystwie Dozorcy domowego; Reduty zaś i wszelkie podobne zabawy nocne publiczne, Uczniom są zakazane.
8. Po ukończonym półroczu każdy Uczeń otrzyma od Rektora z przyciśnieniem pieczęci Szkolnéy Wypis z Xięgi Cenzury. Świadectwo to postępowania w Naukach i obyczajach, powinien okazać Zwierzchności swoiéy domowéy, a z podpisem Oycy lub Opiekuna przy opłacie na półrocze następne obowiązany iest zwrócić Rektorowi.

VI. POMOC DLA UCZNIÓW POTRZEBUJĄCYCH WSPARCIA.

1. Ażeby Synom Rodziców mniéy maitęnych ułatwić sposób utrzymywania się w Szkołach, zaprowadzone iest *Towarzystwo Miłosierdzia Szkolnego*. Rodzice zamożniéysi dzieci swoje upo-

ważniac raczą, w jaki sposób przykładac się mogą do zamianów dobroczynnych. Jnaczeý żaden Uczeń członkiem Towarzystwa nie ma wolności zostac.

2. Dla umnięszczenia kosztu w nabywaniu Xiążek Szkolnych, utrzymuje się pod zarządzeniem Rektora *skład Xiążek używanych*; gdzie každy Uczeń otrzymawszy do tego wolność od Rodziców lub Opiekunów po skończeniu klasy niższej, niepotrzebne już Xiążki oddawać może: całe iednak za zniżoną cenę o trzecią część; gdyby zaś znacznie brudne były, w połowie tylko ceny przyimowane będą; za to albo w zamian potrzebne sobie Xiążki do wyższej klasy dostanie, albo też gdy Xiążki iego sprzedane będą, należytość w gotowiźnie odbierze. Jnaczeý w żaden sposób Xiążek swoich Uczniowie pozbywać albo wymieniać niemogą.

Zgodność tego Wypisu z powszechnemi Ustawami Szkolnemi dnia 8 Czerwca 1819, iako téż z postanowieniem szczególném Szkoły Woiewódzkiej w Płocku zatwierdzoneń przez Kommissyą Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w Reskrypcie z dnia 25. Stycznia b. r. Nro. 8170. zaświadczam.

w Płocku, dnia 30. Czerwca 1820 roku.

KAJETAN MORYKONI

Rektor.

Kończąc na tém Sprawę naszą roczną o stanie Szkoły Woiewódzkiej Płockiej w roku Szkolnym 1819 na 1820 dodaiemy, kosztem funduszu uzyskanego od dobroczynnych Opiekunów naszych, osobną wiadomość o Towarzystwach dniu Uroczystości Świętego Józefa zaprowadzonych; a to, w skutek łaskawego pozwolenia Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w Reskrypcie z dnia 17. Czerwca r. b. pod liczbą 3635.

TOWARZYSTWO MIŁOSIERDZIA SZKOLNEGO.

POCZĄTEK TOWARZYSTWA.

Gdy podaną myśl zaprowadzenia w Płocku Towarzystwa dla wsparcia ubogich a pilnych Uczniów Kommissya Rządowa upoważnić raczyła, na złożonéy obradzie w Zgromadzeniu Nauczycielskiem dnia 27. Lutego 1820 roku postanowiono:

Naprzod. Do prezydowania w Towarzystwie zaprosić JW. Kobylińskiego, Prezesa Kommissyi Woiewódzkiej.

Powtore. Opieki Towarzystwu szukać w Dozorze Szkolnym Woiewództwa Płockiego, a szczególniéy wezwać pomocy JWJX. Biskupa Płockiego; Członków Rady Woiewódzkiej, WJX. Luboradzkiego Sufragana, WJX. Plejewskiego Oficjala i W. Brzozowskiego, Kommissarza Wydziału Oświecenia.

Potrzenie. Zaprowadzić Towarzystwo w dniu 19. Marca bieżącego roku.

Opatrzność pobłogosławiła pierwszym zamiarom naszym. Pozyskaliśmy upragnione Przewodnictwo i żadaną Opiekę, Towarzystwo Miłosierdzia Szkolnego w Uroczystości Świętego Józefa publicznie zaprowadzone zostało, mając już przed otwarciem ieszcze przez począ-

tkowe zapisy byt swój zapewniony. (*) Ale najpierwéy ogłosimy *Ustawy Towarzystwa*, a późniéy przydamy krótki z *czynności iego rachunek z odezwą do wspierających Nauki i Miłosiernych Rodaków.*

USTAWY ⁸TOWARZYSTWA MIŁOSIERDZIA SZKOLNEGO.

I. Cel Towarzystwa i iego fundusze.

1. Dla pomocy Ucznióm potrzebującym wsparcia, zbiera się przy Szkole Woiewódzkiey w Plocku *Towarzystwo Miłosierdzia Szkolnego.*
2. Do Towarzystwa Szkolnego należeć mogą wszystkie dobroczynne Osoby, czy iako Członki Towarzystwa, czy iak wspierający go tylko. Wolno każdemu na fundusz Towarzystwa złożyć raz ieden ofiarę, albo też zapewnić iaką oznaczoną w dalszym czasie daninę.
3. Dzieci Szkolne té tylko do Towarzystwa ofiary wnosić mogą które od Rodziców wyraźne pozyskają upoważnienie.

(*) Ośmielamy się położyć tu, tak pamięci godne i tyle już w skutku udowodnione wyrazy zapraszanego do Opieki Towarzystwa Miłosierdzia, a do Prezydencyi w Towarzystwie Naukowém JW. JX. *Prażmowskiego*, Senatora Biskupa Plockiego. — *W liście z Warszawy do Rektora dnia 6. Marca 1820 r. oświadcza ten Pasterz Dyecezyi naszéy, Prezes Woiewódzkiego Szkół Dozoru.*

„Do Towarzystwa Miłosierdzia Szkolnego należeć pragnę, z obowiązku „urzędu meiego. łączę się z Towarzystwem Naukowém „przez skłonność meiego serca., —

4. Uczniom w wyższych Klassach którzy iako Dyrektorowie własne mają dochody, wolno samym zapisywać się do Towarzystwa.
5. Członkami Towarzystwa będą wszyscy Dyrektorowie, którzy ubogich Uczniów bezpłatnie przyjmują w dozór.
6. Każda ofiara i każdy dar imiennie złożone, zapisane będą w przygotowaney do tego Xiędze; a dawcę jeżeli pozwoli czynią Członkiem Towarzystwa.
7. Zapisy Członków Towarzystwa co rocznie odnawiane będą. Kto w zaczęłym roku żadney niezłoży ofiary, w poczet Członków liczony nie będzie.
8. Ofiary bezimienne w zamkniętą puszkę zbierają się.
9. W darze dla ubogich Uczniów Towarzystwo przyjmować może nietylko pieniądze ale wszystkie potrzebne do odzienia rzeczy, nawet przechodzone, iako też stare Szkolne Xiązki i dobroczynny w słabości ratunek.
10. Do Opieki, Rządu i Naczelnictwa swojego Towarzystwo upraszać może Osoby nie należące do Szkół, ale przez dobroczynność chcące być jego Członkami.
11. Radę Towarzystwa oprócz przybranych Członków składa Rektor i Professorowie, którzy do niego należeć będą; a z Uczniów Prezesowie i Exprezesowie w Klassach należący do Towarzystwa, iako też ci Dyrektorowie co bezpłatnie ubogich dozornią współuczniów.

II. Przeznaczenie funduszków Towarzystwa.

12. Wspieranie Uczniów zupełnie ubogich a obyczajnych i pilnych, iedyny wydatek Towarzystwa stanowić będzie; czyli to

- w ułatwianiu sposobów korzystania z Nauk Szkolnych, czyli w ratowaniu zdrowia. Fundusz iaki Towarzystwo uzyska na inny cel obrocany być nie może.
13. Pierwsze dwieście Złotych które Towarzystwo zbiera, wydane będą na opatrzenie w Xiążki i papier, albo też na ratunek chorych, zupełnie ubogich Uczniów.
 14. Jeżeli fundusze Towarzystwa tak szczęśliwie wzrosną, że dojdą Złotych Polskich czterysta, w ten czas drugie dwieście Złotych, gdy ich do ratunku chorym nie będzie potrzeba, obrocane zostaną na opędzenie potrzeb iednego z nayspilniejszych a nayuboższych Uczniów. Taki szczególniey powinien być wybrany, który niema żadney sposobności chodzenia do Szkoły; gdyby takiego nie było, fundusz ten zostanie do końca roku i dopiero iako nagroda pomiędzy nayspilniejszych ubogich Uczniów podzielony będzie.
 15. Większe nad czterysta Złotych Towarzystwa zbiory, tak dzielone będą, ażeby ile tylko można nawięcey Uczniów zupełnie ubogich utrzymywać w Szkołach, a wszystkich niemających należytego opatrzenia ratować chorych.
 16. Ofiary z Xiążek i papieru, albo z odzienia i innych do potrzeb służących rzeczy, zawsze ubogim rozdawane będą.
 17. Ubogi Uczeń oddający do składu Towarzystwa używaną ale całą ieszcze Xiążkę iuż sobie niepotrzebną, łatwiey pozyska Xiążkę nową, więcey nawet kosztowną której potrzebować będzie, albo też iey wartość w pieniądzech.
 18. W opatrywaniu Uczniów rzeczami do Nauki służącemi, to za-

wsze uważane będzie, ażeby ile możliwości najwięcej osób godnych wsparcia obdarzać.

III. Obrady Towarzystwa.

19. Rada Towarzystwa zbiera się w pierwszą Niedzielę każdego Miesiąca.
20. Otwiera puszkę z ofiarami i oblicza cały fundusz.
21. Czyni rozdział wsparcia wedle ogólnych prawideł; a iak przychód tak wydatek każdy, w Xiegi zapisuie.
22. Uczeń żądaiący wsparcia powinien potrzebę swoją udowodnić przed Rektorem, który na ratunek zdrowia zrobić może udział funduszu za kwitem Apteki i Lekarza. Wsparcie do Nauki sama Rada wyznacza, a wydatki Lekarskie do iey zatwierdzenia podawane byđz muszą.
23. Kassę Towarzystwa trzyma Rektor z dwoma przybranemi Członkami. Sekretarzem i Rachmistrzem iest pierwszy w roku Prezes Uczniów, albo uproszony do tego Członek Towarzystwa.
24. Towarzystwo będzie miewać publiczne posiedzenia w dzień Uroczystości Szkolney *Świętego Józefa*.
25. Rapport z czynności Towarzystwa przy końcu Szkolnego roku podawany będzie. A pamiątkę zmarłych Członków Towarzystwa w czasie Uroczystości odnawiać można.
26. Gdyby wypadła potrzeba Towarzystwo może sobie obszerniejsze ustanawiać przepisy, zawsze iednak nieodstępne od pierwotnych zasad.

Te Ustawy po zatwierdzeniu przez Kommissyą Rządową Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w Re-

skrypcie z dnia 25. Stycznia roku 1820 do liczby 2170, zebrane początkowe Towarzystwa Członki na pierwszy obradzie podpisują w Płocku 27. Lutego 1820 roku.

*X. Kolumban Zager. — J. Kukliński. — Stankowski. —
Kobylecki. — Borowicz. — Steiner. — Kucharski. —
Żakob. — Grobicki. — Zdżarski. — Morykoni. —*

PIERWSZY PUBLICZNY RACHUNEK Z CZYNNOŚCI TOWARZYSTWA OD 19 MARCA DO 3 LIPCA 1820.

Towarzystwo w skromych wzniesione zamiarach, czwarty ledwo kończąc Miesiąc od początkowego zawiązania, stanęło na stopniu przewyższającym nadzieie założycieli, a przechodzi życzenia objęte w 13 i 14 Artykule Ustaw.

Takie dziś posiadamy fundusze:

1. *Zapisy przed Notaryuszem sporządzone.* Że dary te do zatwierdzenia Rządu podane być mają nie widzimy potrzeby zataiać Imion Dobroczynców godnych szczególniejszój wdzięczności.

Józef Radzicki, Dziedzic Słubowa w Województwie Płockiem, zapisał Summę Złt. pols. 6,000., która z procentem zaległym wynosi — — — Złt. p. 9,341. Kapitał ten zahipotekowany po Sądowym Wyroku, Exekucyi tylko potrzebuie.

Wilhelm Fiek, Obywatel Miasta Płocka Sum: Złt. p. 600. albo procent od niéy roczny Złt. pols. 30 na domu swoim w Płocku zabezpieczył.

Razem Urzędowych zapisów Złt. p. 9,941.

Zapisy Urzędowe Złt. p. 9,941.

2. Ofiary na raz ieden od 27 Osób przeznaczone —	Złt. p. 1,991.
3. Składki roczne od 11. Członków Towarzystwa —	Złt. p. 425.
4. Miesięczne składki od 27 Członków zapisane przez rok do 19 Marca w 1821 uczynić mają —	Złt. p. 696.
5. Składka do puszeki i Kwesta przyniosły —	Złt. p. 443.
6. W lekarstwach dla chorych ofiarowano Towarzystwu na Rok — — — — —	Złt. p. 100.
-

Cały więc fundusz Towarzystwa stanowi Summa Złt. p. 13,594.

Zyskawszy zapewnienie takiego funduszu postanowiło Towarzystwo stósownie do życzenia najznaczniejszych fundatorów zostawić nietykalny Kapitał, któryby przynosił stały na zawsze Towarzystwu przychód. Przeznaczono do tego Złotych Polskich dwanaście Tysięcy, a reszta na wsparcie potrzebnych pilniejszych Uczniów obrocena będzie.

Wszakże zapisy świeżo otrzymane poźniéj dopiero do Kassy Towarzystwa wpłyną; oprócz dwóch urzędownie zeznanych inne mamy zaręczone dobroczynném słowem zapisujących ofiarę lub składkę, do dnia zaś dzisiejszego następujący tylko zebrało Towarzystwo gotowy przychód:

1. Z kwesty i do puszeki zebrano — —	Złt. p. 443.
2. Z opłaty miesięcznéj i rocznéj — —	Złt. p. 475.
-

Razem wpłynęło do Kassy Złt. p. 918.
6

Wydano zaś:

1. *Na opatrzenie 45 Uczniów ubogich a pilnych w Xiążki do Nabożeństwa i do Nauki, papier, wzory Kaligrafii, piora, ołówki i kredę do rysunków* — Zlt. p. 99.
2. *Na ubranie ośmiu naypilniejszych zupełnie ubogich Uczniów* — — — — Zlt. p. 318.
3. *Na żywność dla 3 bardzo ubogich Uczniów* — Zlt. p. 60.

Wydatek cały czyni Zlt. p. 477.

Zostało w Kassie Zlt. p. 441.

Do ofiar także zbieranych przez Towarzystwo liczyć potrzeba kilka Szkolnych Xiążek i różną przechodzoną odzież; co otrzymawszy, zaraz potrzebującym rozdano.

Ale nie natém się kończy wsparcie z Towarzystwa ubogich Uczniów. Szkoły nasze oprócz zasłużonych w Zgromadzeniu Nauczycielskim Mężów, którzy bezpłatnie pomagają w Naukach nie będącym w stanie opłacać domowych Dozorców, pozyskały ieszcze od czasu zaprowadzenia Towarzystwa z Uczniów zasobniejszych lub więcéy usposobionych siedemnastu dobroczynnych Korrepetytorów dla 30. bez domowego dozoru zostawionych w Klassach niższych dzieci.

Na obradzie w której starsi przyjmowali w Dozór ubogich współuczniów, przyjemny i kłiwemu sercu czyniła obraz usilność z jaką spieszyli dobrzy Uczniowie Klasy VI. V. IV. i III. nawet, aby wspierać nabytą umiętnością tych co iéy pragną a znaydują się w braku potrzebnych środków; powszechnie także ubieganie się do pomagania tym którzy pilnością i obyczajami celują, wstręt znowu od zasługujących naganę z pociechą dowodzą iak w upływającym roku

Szkolnym Miłosierni Szkoły Płockiéy domowi dzieci Dozorcy zgłębili pierwsze Towarzystwa naszego zasady: aby ratując ile można wszystkich, takim tylko dopomagać, którzy na wsparcie istotnie zarabiają.

Przyszłego wzrostu zasobów Towarzystwa pomyślną czyni wrożkę udzielenie Publiczności iego zamiarów, i rzetelne podanie obrazu wszystkich naszych działań. Tego może potrzebowali ci hoy- ni Dobroczyńcy, którzy przy początkowym zapisie wiele obiecujące powstającemu Towarzystwu kładą wyrazy: *tymczasem, reszta potem...*

Tkliwi na dobro współbraci Obywatele, żądni wsparcia ubóstwa i pomocy niedostatkowi Mężowie, nieprzestaniecie zapewne wznosić dzwignione przez Was fundusze; a może nie ieden przydatny późniéy Ojczyźnie, wspierający Nauki, chluba współczesnych, zaszczyt przyszłych wieków, uswietniający na zapomnienie przez niedostatek skazane imię, Wam wielkość, Wam sławę, Wam użyteczność swoją winien będzie!

Jeżeli obce Osoby względnie Szkoły Płockiéy obdarzają w Towarzystwie iéy pilne sieroty, czegoż się niemożemy spodziewać, od zamożniejszych Rodziców, którzy ofiarą dobroczynną przez Dzieci swoje dla współluczników złożoną, zapewnią Synom w dalszym życiu nayszczerszych przyjaciół, może nawet wywdzięczających się w nieprzewidzianéy potrzebie... Czegoż wreszcie nie spodziewamy się od tych Mężów ze wszech względów ubogaconych, którzy początek szczęścia swojego w Szkole Płockiéy wysnuwać zaczęli.

Na trzeciéy Miesięcznéy Towarzystwa Obradzie dnia 3. Lipca 1820.

Prezes Towarzystwa *KOBYLIŃSKI.*

Sekretarz *K. Morykoni.*

TOWARZYSTWO NAUKOWE

P R Z Y

SZKOLE WOJEWÓDZKIĘY PŁOCKIĘY.

PIERWSZE ZAWIĄZANIE TOWARZYSTWA.

Uskuteczniając projekt zaprowadzenia Towarzystwa Naukowego przy Szkole Woiewódzkięy w Płocku, podany publicznie w czasie Uroczystości *Świętego Józefa*, (*) zaproszony na Prezesa Biskup Płocki, Prezydujący w Woiewódzkim Szkół Dozerze, dnia 13 Czerwca b. r. zagaił w Zgromadzeniu Nauczycielskiem radę względem utworzyć się mającego Towarzystwa.

Po udoskonaleniu wedle gruntownych postrzeżeń, projektu Ustaw i przepisów dla Towarzystwa ułożonego, przedsięwzięto zawią-

(*) Zgromadzenie Nauczycielskie Szkoły Woiewódzkięy podając pierwsze myśli utworzenia Naukowego Towarzystwa w Płocku, zasada się względem Biblioteki na Artykule 92 Wewnętrznego Szkół Urządzenia; w Projekcie zaś Towarzystwa, szuka szczególniej środków przez które znajdzie może sposoby dopełnić Reskrypt Kommissyi Rządowey Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 12. Września 1818 roku pod liczbą 5203, nakazujący Professorom układać Naukowe zapisy, iako też Artykuł 67 Wewnętrznego Urządzenia Szkół Woiewódzkich. Usilność zaprowadzających Towarzystwo pomyślnością uwieńczone zostanie, jeżeli Obywatelom Płockim za pomoc którey zwywają, potrafią się wywdzięczyć dokładnym opisem słynącego dawnością ich Woiewództwa w stanie iak było, iak iest i iak ieszcze bydz może.

zać natychmiast *Towarzystwo Naukowe* ze wszystkich przytomnych Osób. Tak rozpoczynając działania *Towarzystwa*, Ustawy jego podpisane zostały; na przyszłość zaś rada postanowiła następujące środki rozwinienia dalszych czynności.

Naprzod. Co do stosunków *Towarzystwa* ze Szkołą *Woiewódzką Płocką*, czekać względnego upoważnienia *Kommissyi Rządowéy Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego*.

Powtore. Szukać wsparcia dla *Towarzystwa* zapraszając na *Opiekunów*:

1. Członki *Kommissyi Rządowéy Oświecenia Publicznego*.
2. Członki *Towarzystwa Przyjaciół Nauk*.
3. Członki *Uniwersytetów Polskich*.
4. *Dozór Szkolny Woiewódzki*.

Potrzenie. Wzywając pomocy dla *Towarzystwa* uczynić odezwę do *Obywateli Woiewództwa Płockiego*; Jmienne zaś z zaproszeniem na *Korrespondentów* przesłane będą wezwania:

1. *Kapitułę Płocką*.
2. *Kommissarzem Obwodowym i Dozorcom Miast w Woiewództwie Płockiem*.
3. *Rektorom Szkół Woiewódzkich w kraiu*.
4. *Zgromadzeniu Nauczycielskiemu Szkoły Woiewódzkiej w Pultusku*.
5. *Professorom XX. Misyonarzy w Płocku*.
6. *Wydziałowi Lekarskiemu w Woiewództwie Płockiem*.

Poczwarte. Na Członków czynnych zaproszeni będą Obywatele Województwa Płockiego i Mieszkańcy Płocka, szczególniей sprzyiający Naukom. Z umieszczeniem iednak wszystkich Osób zaproszonych w liczbę Członków Towarzystwa, na odpowiedź ich oczekiwać się będzie.

Popięte. Rada Towarzystwa czynności swoje rozpocznie w ostatnią Niedzielę Września b. r.

Poszoste. Pierwsze publiczne posiedzenie odbędzie Towarzystwo dnia 19 Marca albo w naybliższą dnia tego Niedzielę w Roku 1821 jako w doroczną Uroczystość Szkoły Płockiей.

Posiodme. Biblioteka i Muzeum w tenczas otwarte zostaną kiedy okoliczności pozwolą, a szczególniей ieżeli znajdziemy miysce na pokóy do czytania, ieżeli pozyskamy 20 lub więcéy Osób które za opłatą czytywać zechcą.

Nareście. Ułożono Odezwy Towarzystwa do Opiekunów, do Korrespondentów i do Członków czynnych, które po wydrukowaniu Ustaw expedyowane być mają.

USTAWY TOWARZYSTWA NAUKOWEGO.

Aby upowszechniać i wznosić ile możność dozwoли oświecenie w kraju, zbiera się *Towarzystwo Naukowe* przy Szkole Woiewódzkiej w Płocku, które w miarę szczęśliwego wzrostu zakreślać sobie może obszerniейsze zawody, w powstaniu iednak dla zbliżenia skutku przedsięwzięcia, następującemi działaniami swoje ogranicza przepisy:

I. Zamiar Towarzystwa.

1. Towarzystwo za główny cel staranności, postanawia zebrać i opisać *dokładny Obraz Woiewództwa Płockiego*. Wzywając przeto pomocy wszystkich Obywateli, zamyśla:
 - a) Zgromadzać wiadomości wyjaśniające pomniki dzieiów Narodowych, iakie w Woiewództwie i bliskiéy iego okolicy znaleźć można.
 - b) Opisywać rzeczy godniéysze uwagi mogące służyć do publicznego użytku, albo do pomnożenia dotychczasowéy z nich korzyści.
 - c) Wystawiać we wszystkich względach potrzeby Woiewództwa, dla polepszenia bytu Mieszkańców.
2. Ułatwiając współobywatelom sposoby nabycia i rozszerzenia pożytecznych wiadomości Towarzystwo starać się będzie:
 - a) Zaprowadzić Bibliotekę publiczną i Xieęgarnią w Plocku.
 - b) Podnosić niewiele dotąd znaczącą Drukarnią Płocką.
 - c) Zbierać Naukowe zakłady szczególniéy co do pomników historycznych albo płodów przyrodzenia.
3. Aby udzielać owoców usiłowań Towarzystwa Płockiego, a co będzie można przybliżać się do zamierzonego celu, Towarzystwo wedle uznanéy potrzeby wchodzić może w związki z innemi utworzonemi już w kraiu naszym Towarzystwami Naukowemi.

II. Skład Towarzystwa.

4. Towarzystwo składa się z Członków *Czynnych i Korrespon-*

tów, dla protekcji zaś w działaniach swoich uprasza sobie *Opiekunów*.

5. Na *Członków Czynnych* wzywa Towarzystwo Osoby które przez dzieła swoje wsparły już albo wesprzeć mogą zamiary Towarzystwa, tych szczególnież którzy mieszkają w Województwie Płockiem; albo z Urzędu swojego do Płocka należą.
6. *Korrespondentami* będą Obywatele Województwa Płockiego którzy działania Towarzystwa wspierać zechcą.
7. Na *Opiekunów* zapraszani będą Mężowie wnoszący w kraiu naszym Nauki.
8. Każdy uczący w Szkole Wojewódzkiej Płockiej, iak tylko żądanie swoje oświadczy zostaje Członkiem Czynnym Towarzystwa.
9. Uczeń Szkoły Wojewódzkiej gdy z chwałą ukończy Klasy może być obdarzony tytułem Korrespondenta jeżeli zamiarom Towarzystwa dopomagać zechce, a zostaje Członkiem czynnym iak tylko w pismach swoich godnym się tego okaże.

III. Obowiązki Członków Towarzystwa.

10. Członki Korrespondenci i wszyscy Obywatele Województwa Płockiego, którym okoliczności pozwolą, jeżeli dopomagać zechcą zamiarom Towarzystwa, zbierać raczą potrzebne do prac w Towarzystwie wiadomości i materyały, a przysyłać ie będą czyli w opisie własnym postrzeganych rzeczy, czy tylko w prostym doniesieniu do opisu zupełnego przez Członków Towarzystwa.

11. Członki Czynne Towarzystwa składają w nim Radę, która działania swoje w przypadku potrzeby przez korespondencyą odbywać może. Rada Towarzystwa tak pracę Członków podzielać będzie ażeby każdy ile możliwości raz przynajmniej co trzy lata, iaką stosowną do zamiarów Towarzystwa robotą czynność jego ubespeczył.
12. Czynne Towarzystwa Członki na pierwsze jego potrzeby składać będą po Złotych 12 co pół roku. — Mniej zamożnych a pożytecznych Członków Rada Towarzystwa od téj daniny uwalniać będzie; wszystkie znowu większe ofiary na fundusz Towarzystwa przyjmie.
13. Kto z Członków Czynnych lub Korrespondentów przez lat sześć ciągle nie zrobi żadnego zgłoszenia do Towarzystwa, a o śmierci jego nie będzie wiadomości, ten przestaje być umieszczany w liczbie składających Towarzystwo, dopoki znowu iakiéy nie uczyni odezwy.

IV. Prace i posiedzenia Towarzystwa.

14. Towarzystwo dwa do roku, a przynajmniej jedno publiczne Posiedzenie odbywać będzie, to iest: pierwsze w dzień *Świętego Józefa*, łącznie z Uroczystością Miłosierdzia Szkolnego; drugie zaś kiedy naydogodniéy wypadnie.
15. W każdym publiczném posiedzeniu oprócz przypominania zawsze celu Towarzystwa, podany będzie rapport jego czynności; a nadto będą czytowane prace Członków Towarzystwa, albo po zgonie którego opisy, co w Towarzystwie zrobił.

16. Każdą pracę która ma być z Towarzystwa Publiczności udzielona, Autor powinien oddać do przérzenia Radzie, a ta postanowi czyli Dzieło ogłoszone zostanie. Przez ten iednakże warunek, nie tamuje się piszącym wolności ogłaszania robot własnych, ale już nie w imieniu Towarzystwa.
17. Jeżeli fundusze dozwolą rzeczy ważniejsze z pism oddawanych Towarzystwu, iako téż każdoroczny Obraz iego czynności, drukowane być mogą.
18. Rada Towarzystwa do którój wszyscy Członkowie czynni należą, zbiera się w każdą ostatnią Niedzielę Miesiąca, albo w poprzedzającą ten dzień Sobotę; nadzwyczajnie zaś kiedy tego wypadnie potrzeba. Komplet Rady stanowi siedem przytomnych Osób.
19. Na posiedzeniu Rady rozdaia się wyznaczonym Członkom, podane do rostrzāsania prace, a po wysłuchaniu o nich raportu lub po odczytaniu całego Dzieła decyzya następuje.
20. Posiedzenie Rady ustanawia porządek Sessyi publicznych, wskazuje rzeczy potrzebujące zwrócenia szczególniéjszój uwagi Członków pracujących, stanowi we wszystkich materyach Ekonomicznych.
21. Gdyby kto z Członków Towarzystwa przyimuiący do odrobienia iakie Dzieło, uchybił dwa razy wyznaczonych przez siebie terminów nadal, wyiawszy konieczne odwłoki przyczyny, robotę swoją innemu odstąpić musi.

V. Rząd Towarzystwa.

22. Towarzystwo większością zdań wszystkich Członków Czynnych wybiera Prezesa, wzywa na Członków, zaprasza Opiekunów.

23. Prezes Towarzystwa raz wybrany piastuje ten Urząd dopóki go nie złoży.
24. Prezes oddalając się z miasta Płocka, wyznacza do zastępowania siebie w Radzie Towarzystwa jednego z Czynnych Członków; gdyby zaś nie mógł przewodniczyć publicznemu Zgromadzeniu, Rada iakiego z Czynnych Członków lub Opiekunów Towarzystwa wcześniéy uprosić powinna do zastąpienia w Uroczystości obowiązków Prezydującego.
25. Protokół każdéy Obrady zapisywać będzie ieden z Członków, który obowiązki *Sekretarza* przez Rok przynajmniéy pełnić powinien, ażeby mógł mieć ciągłą spraw Towarzystwa znaomość. Sekretarz od innych w Towarzystwie powinności wolny być może.

VI. Biblioteka i Xiegarnia.

26. Na zakład Biblioteki Towarzystwo wszystkie przyjmuje ofiary od Członków swoich i od każdego ze sprzyiających Naukom.
27. Starać się wypadnie, ażeby zbiory Xiążek Instytutów publicznych w Płocku, połączone zostały w iedną Bibliotekę publiczną Woiewódzką, do użytku tylko powszechnego bez zmiany własności.
28. Osoby chcące brać Xiążki do domu, a niemające innego prawa używania Biblioteki publicznéy, składać będą na iéy utrzymanie po Złotyach Polskich cztery co Miesiąc.
29. Nie należący do Towarzystwa, a chcący czytywać w Bibliotece, płacić będą po Złt. pols. 18 na rok. Uczniowie wolni od iéy opłaty.

30. Przychód Biblioteczny od czytających obracany będzie na opał Biblioteki, światło, posługę, oprawę Xiążek, szafy i opłatę pism peryodycznych iak wiele wystarczy.
31. Biblioteka otwarta będzie po dwie godziny cztery razy co tydzień dla czytania pism peryodycznych; a dwa razy na tydzień dla tych którzy mają czytywać Xiążki w domu.
32. Może ieszcze Towarzystwo przez kredyt w Drukarniach, albo przez zebrany od Członków zasobny tymczasowy fundusz, sprowadzać potrzebne dla okolicy Płocka na sprzedaż Xiążki, a zysk z tąd będzie korzyścią Biblioteki.
33. Gdyby tym sposobem fundusze Biblioteczne Towarzystwa znacznie wzrosły, może bydź utrzymywany oddzielny *Bibliotekarz* za umowioną opłatą; pierwéy zaś Członki Towarzystwa tę pracę podzielać muszą. Do tego wyznaczony będzie *Wydział Biblioteczny*, w którym Rektor i Bibliotekarz Szkolny z Urzędu miéysce mieć powinni.
34. Dalsze przepisy Biblioteczne, szczególniéy co do czytania Xiążek wyięte będą z Wewnętrznego Urządzenia Szkół w Artykule Urządzenie Biblioteki na karcie 45 i dalszych; z zastosowaniem do okoliczności miéyscowych i przepisów Towarzystwa.

VII. Drukarnia Płocka.

35. Nic z Towarzystwa nie będzie drukowane tylko w Płocku. Korrektę Dziel takich Członki Towarzystwa wezmą na siebie.
36. Dobrze także będzie ieżeli w Towarzystwie Papier sam tylko z fabryk Płockich używany zostanie.

VIII. M u z e u m.

37. Każdą osobliwość natury, pomnik historyczny, albo jaką bądź rzecz Naukom i przemysłowi przydatną Towarzystwo z wdzięcznością do składów swoich przyłnuie.
38. Muzeum Towarzystwa połączone być może z Muzeum i Gabinetami Szkoły Woiewódzkiej, ale starać się wypadnie o wolność nadania tym składom tytułu *Muzeum Woiewództwa Płockiego*.
39. To Muzeum dla ukazywania Publiczności w pewne czasy otwierane być może.

IX. Ogólne postanowienia.

40. Przepisy uzupełniające te Ustawy, bez naruszenia pierwotnych zamiarów Rada Towarzystwa stanowić może; każdą zaś w Ustawach zmianę lub znaczny dodatek, większość tylko zdań wszystkich Członków postanawia.
41. Sporządzona zostanie Xiega, w której zapisywać się będą wszystkie ofiary i wszystkie dla Towarzystwa wypracowane Dzieła, a przez sąd iego przyjęte i potwierdzone.
42. Gdyby kiedy Towarzystwu Członków Czynnych zabraknąć miało, własność iego zostanie własnością Szkoły Woiewódzkiej, a każdy z Członków historią działań Towarzystwa, iego postępu i upadku, opisaną przez siebie złożyć może do Biblioteki z własnym iednakże podpisem.

Te Ustawy i przepisy Towarzystwa Naukowego przy Szkole Woiewódzkiej Płockiej przyjęte zostały na pierwszém zebraniu się Człon-

ków zakładających Towarzystwo. W Płocku dnia 3. Czerwca 1820
Roku.

X. PRAŻMOWSKI B. P. Prezydujący.

Brzozowski K. W. Oświecenia.

Stanisław Dembowski Półkownik. —

J. Kukliński. — A. Kobylecki. — Stankowski. —

Kucharski. — X. Kolumban Zager. — Pinko. —

Zdżarski. — Bórowicz. — Żakob. — Grobicki. —

Steiner. — X. Moszczeński. —

Kajetan Morykoni Sekretarz.

ODEZWA
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
PRZY
SZKOLE WOJEWÓDZKIĘY.

DO

SZANOWNYCH OBYWATELI
WOJEWÓDZTWA PŁOCKIEGO.

Pragnący wzrostu Oświecenia i powszechnéy pomyślności, za-
wiązali w Płocku przy Szkole Woiewódzkiéy, Towarzystwo Naukowe
w szczupłym z początku zakresie pracować mające, aby do celu ry-
chléy i pewniéy zbliżyć się można. Podawszy wiadomość o powsta-
niu Towarzystwa i iego Ustawach, Waszéy szczególniéy wzywamy
pomocy Szanowni Obywatele Woiewództwa Płockiego!

Wszakże usilność Towarzystwa chcącego poznać i dokładnie opisać we wszystkich względach Województwo Wasze w szczupłym jeszcze zamykałaby się obrębie, gdybyście Męże czcigodni nie raczyli wspomagać zamiarów przedsiębranych dla świetności i dobroty rodzinnej dawnością słynącej Ziemi. — Śmiało przeto czekamy z każdej okolicy Województwa i od bliższych jego sąsiadów wiadomości które zbierać w Towarzystwie podług pierwszego Artykułu Ustawy przedsiębierzemy, niemniej ufni jesteśmy względem pomocy jaką nam do uskutecznienia drugiego Artykułu potrzebna. Tak więc Towarzystwo znajdzie się w sposobności złożenia dokładnego opisu Krainy Waszłej, tak Stolica Województwa Waszego będzie mieć Bibliotekę publiczną, Xięgarnię i Druk dostateczny, wznieść skład pomników i osobliwości Narodowych.

W każdym z tych kroków wsparcie Wasze zacni Obywatele skutecznie Towarzystwu zostanie, Ziemi zaś Waszłej pomnoży zaszczyty i korzyści. Kto przeto jaką bądź pomocą wesprzeć zechce Towarzystwo, donieść o tém raczy do jego Rady na ręce Prezesa lub Sekretarza, a razem przyda oświadczenie czyli pozwala imię swoje zamieścić w liczbie Członków Korrespondentów Towarzystwa, czy też Czynnym jego Członkiem byźdź myśli.

w PŁOCKU, na pierwszém Obradzie Towarzystwa dnia 3 Czerwca 1820 Roku.

X. PRAŻMOWSKI B. P. Prezes.

KAJETAN MORYKONI Sekretarz.

